ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ ΒΑΡΛΑΑΜ ΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ τοῦ πάπα ἀρχῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α.

Οἱ περὶ τὰς ἐπιστήμας δεινοί, ὦ χρηστὲ Φραγκίσκε, λέγουσιν, ὅτι ἕκαστος ἐπιστήμων μόνοις δύναται διαλέγεσθαι περὶ ὁτουοῦν τῶν κατὰ τὴν οἰκείαν ἐπιστήμην προβαλλομένων, τοῖς φυλάσσουσι τὰς τῆς ἐπιστήμης ἀρχάς· εἰ δέ τις ταύτας ἀναιρεῖ, οὐκέτι λόγος πρὸς τοῦτον. τοῦτο ἐγὼ κἀν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς σκοπῶν βλέπω· ὅσοι γὰρ ταῖς αὐταῖς ἀρχαῖς χρώμενοι φαίνονται, τούτοις δήπου περὶ παντὸς τοῦ προτεθέντος δυνατὸν ἐς λόγους ἐλθεῖν· οἷς δὲ οὐχ αἱ αὐταὶ ὡμολόγηνται, ἀδύνατον πάντως· ἀναγκαῖον ἄρα, εἰ μέλλοιμεν περὶ τῶν μεταξὺ ζητουμένων λόγους κινεῖν, τὰς αὐτὰς ἀρχὰς ὁμολογεῖν· εἰ δὲ μή, ἑκάτερος ἐφ' ἡσυχίας μενέτω. ἐπεὶ δὲ σὺ καλῶς ποιῶν ὁμολογήσας ἤδη τυγχάνεις, ὡς τὰς μὲν ἀρχάς, καὶ τὰ ἐκ τούτων ὀρθῶς δεικνύμενα φυλάττεις, ἃ δὲ τούτοις ἐστὶν ὑπεναντία, οὐ παραδέχῃ, δεῖν ᾠήθην ἀδελφικῶς τε καὶ φιλικῶς ἐκ τῶν αὐτῶν ὡρμημένος ἀρχῶν, βραχέα σοι περὶ ὧν διαφερόμεθα, διαλεξεῖν. δέομαι δὲ τῆς παναγάθου Θεοῦ φιλανθρωπίας, ἵνα φωτίσῃ ἀμφοτέρων τὸν νοῦν, καὶ δῷ ἐμοὶ μὲν ὀρθῶς λέγειν, σοὶ δὲ κρίσιν ὀρθὴν τῶν λεγομένων· δέομαι δὲ τῆς σῆς ἀγάπης, ἵν' ἐπειδὰν ἐν τοῖς παρ' ἐμοῦ λεγομένοις ἴδῃς τι τῶν μὴ ἀρεσκόντων σοι, πρῶτον μὲν μακροθύμως αὐτὸ ἀναγνῷς, ἕως ἂν καταλάβῃς τοῦ λεγομένου τὸν νοῦν· εἶτ' ἀναγάγῃς ἐπὶ τὰς κοινῇ ὡμολογημένας ἀρχάς· καὶ εἰ ἴδοις ταύταις διαφωνοῦν, ἢ ἐναντιούμενον, ἔλεγξαι, καὶ τὸν ἔλεγχον προθύμως δεξόμεθα. κρεῖττον γὰρ ὑπ' ἀδελφοῦ καὶ φίλου ἐλέγχεσθαι, ἢ ὑπό του ἀκούειν τὰ προσφιλέστατα· ἀναγκαῖον δὲ ἡγοῦμαι αὖθις ὑπομνῆσαί σε τῶν ἀρχῶν· εἰσὶ δὲ αὗται· τὰ τέσσαρα εὐαγγέλια, τὰ τῶν ἀποστόλων συγγράμματα, αἵ τε καθολικαὶ ἐπιστολαὶ καὶ αἱ μερικαί, αἵ τε τῶν ἀποστόλων πράξεις, τοῦ Θεολόγου ἡ ἀποκάλυψις, κανόνες τῶν ἀποστόλων, οἱ κανόνες τῶν θείων πατέρων ἡμῶν, τῶν ἐν ταῖς ἁγίαις οἰκουμενικαῖς ἑπτὰ συνόδοις συνελθόντων· αὗται μὲν αἱ ἀρχαί· ἐκ τούτων δὲ ἐλέγχειν ἄλλους οὐ παραιτήσομαι, καὶ ἐλεγχόμενος καταδέξομαι.

ΚΕΦ.

ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ ΒΑΡΛΑΑΜ ΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ τοῦ πάπα ἀρχῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α.

Οἱ περὶ τὰς ἐπιστήμας δεινοί, ὦ χρηστὲ Φραγκίσκε, λέγουσιν, ὅτι ἕκαστος ἐπιστήμων μόνοις δύναται διαλέγεσθαι περὶ ὁτουοῦν τῶν κατὰ τὴν οἰκείαν ἐπιστήμην προβαλλομένων, τοῖς φυλάσσουσι τὰς τῆς ἐπιστήμης ἀρχάς· εἰ δέ τις ταύτας ἀναιρεῖ, οὐκέτι λόγος πρὸς τοῦτον. τοῦτο ἐγὼ κἀν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς σκοπῶν βλέπω· ὅσοι γὰρ ταῖς αὐταῖς ἀρχαῖς χρώμενοι φαίνονται, τούτοις δήπου περὶ παντὸς τοῦ προτεθέντος δυνατὸν ἐς λόγους ἐλθεῖν· οἷς δὲ οὐχ αἱ αὐταὶ ὡμολόγηνται, ἀδύνατον πάντως· ἀναγκαῖον ἄρα, εἰ μέλλοιμεν περὶ τῶν μεταξὺ ζητουμένων λόγους κινεῖν, τὰς αὐτὰς ἀρχὰς ὁμολογεῖν· εἰ δὲ μή, ἑκάτερος ἐφ' ἡσυχίας μενέτω. ἐπεὶ δὲ σὺ καλῶς ποιῶν ὁμολογήσας ἤδη τυγχάνεις, ὡς τὰς μὲν ἀρχάς, καὶ τὰ ἐκ τούτων ὀρθῶς δεικνύμενα φυλάττεις, ἃ δὲ τούτοις ἐστὶν ὑπεναντία, οὐ παραδέχῃ, δεῖν ᾠήθην ἀδελφικῶς τε καὶ φιλικῶς ἐκ τῶν αὐτῶν ὁρμώμενος ἀρχῶν, βραχέα σοι περὶ ὧν διαφερόμεθα διαλαξεῖν. δέομαι δὲ τῆς παναγάθου Θεοῦ φιλανθρωπίας, ἵνα φωτίσῃ ἀμφοτέρων τὸν νοῦν, καὶ δῷ ἐμοὶ μὲν ὀρθῶς λέγειν, σοὶ δὲ κρίσιν ὀρθὴν τῶν λεγομένων· δέομαι δὲ τῆς σῆς ἀγάπης, ἵν' ἐπειδὰν ἐν τοῖς παρ' ἐμοῦ λεγομένοις ἴδῃς τι τῶν μὴ ἀρεσκόντων σοι, πρῶτον μὲν μακροθύμως αὐτὸ ἀναγνῷς, ἕως ἂν καταλάβῃς τοῦ λεγομένου τὸν νοῦν· εἶτ' ἀναγάγῃς ἐπὶ τὰς κοινῇ ὡμολογημένας ἀρχάς· καὶ εἰ ἴδοις ταύταις διαφωνοῦν, ἢ ἐναντιούμενον, ἔλεγξαι, καὶ τὸν ἔλεγχον προθύμως δεξόμεθα. κρεῖττον γὰρ ὑπ' ἀδελφοῦ καὶ φίλου ἐλέγχεσθαι, ἢ ὑπό του ἀκούειν τὰ προσφιλέστατα· ἀναγκαῖον δὲ ἡγοῦμαι αὖθις ὑπομνῆσαί σε τῶν ἀρχῶν· εἰσὶ δὲ αὗται· τὰ τέσσαρα εὐαγγέλια, τὰ τῶν ἀποστόλων συγγράμματα, αἵ τε καθολικαὶ ἐπιστολαὶ καὶ αἱ μερικαί, αἵ τε τῶν ἀποστόλων πράξεις, τοῦ Θεολόγου ἡ ἀποκάλυψις, κανόνες τῶν ἀποστόλων, οἱ κανόνες τῶν θείων πατέρων ἡμῶν, τῶν ἐν ταῖς ἁγίαις οἰκουμενικαῖς ἑπτὰ συνόδοις συνελθόντων· αὗται μὲν αἱ ἀρχαί· ἐκ τούτων δὲ ἐλέγχειν ἄλλους οὐ παραιτήσομαι, καὶ ἐλεγχόμενος καταδέξομαι.

ΚΕΦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β.

Ἀρκτέον δέ μοι ὧδε τοῦ λόγου· φὴς ὅτι τῷ μακαρίῳ Πέτρῳ ὁ δεσπότης ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς τὴν ἑαυτοῦ ἐκκλησίαν ἐνεχειρίσατο, καὶ ποιμένα ταύτης καὶ κοινὸν διδάσκαλον καθεστάναι ἐπέταξε, καὶ δεῖ τὸν Ῥώμης ἐπίσκοπον, διάδοχον τούτου τυγχάνοντα, πάντων κρατεῖν, πάντων ἄρχειν, κατὰ πάντων ἔχοντα ἐξουσίαν, καὶ περὶ ὅτου οὖν βουλομένῳ ἐστὶν αὐτῷ κατὰ πολλὴν ἐξουσίαν δογματίζειν, καὶ μηδενὶ πάντων ἐξεῖναι τοῖς ἐκείνῳ δεδογμένοις ἀντειπεῖν, ἀλλὰ πάντας ἀπολυπραγμόνως ὡς Θεοῦ φωνὰς τὰ ἐκείνου δόγματα δέχεσθαι. Ἐγὼ δὲ, ὅτι μὲν ὁ μακάριος Πέτρος καθολικὸς ποιμήν τε καὶ διδάσκαλος ἁπάσης τῆς τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας κατέστη, πάνυ γε ἀληθὲς φημί· οὐ μὴν αὐτός γε μόνος, ἀλλ' ἰσοτίμως αὐτῷ καὶ τῶν δώδεκα ἕκαστος. ἔχει γὰρ οὕτω. τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν δώσειν τῷ Πέτρῳ ὑπέσχετο, καὶ ταύτας εἶναι τὴν τοῦ δεσμεῖν τε καὶ λύειν ἐξουσίαν, δι' ὧν ἐπήγαγεν ἐδήλωσεν. ἀλλὰ μὴν ταύτην γε καὶ τοῖς λοιποῖς ἀποστόλοις δεδωκὼς φαίνεται. Ὃ γὰρ ἂν δήσητε, φησὶν ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένον καὶ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. καὶ ὃ ἂν « Ματθ. ιϛ. λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. καὶ πάλιν, Λάβετε πνεῦμα ἅγιον· « Ἰωάν. κ. ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς· ἄν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται. ἀλλὰ καὶ τὴν ἱερὰν καὶ μυστικωτάτην θυσίαν οὐ τῷ Πέτρῳ μόνῳ, ἀλλὰ κοινῇ πᾶσιν ἐπιτελεῖν ἐπέταξεν· « Λουκ. κβ. Τοῦτο γὰρ, φησὶ ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. εἰ δὲ καὶ πρὸς Πέτρον μόνον εἴρηται τὸ, Ποί- « Ἰωάν. κα. μανε τὰ πρόβατά μου· ἀλλ' οὖν δυνάμει καὶ πρὸς τοὺς λοιποὺς ταὐτὸ διαβαίνει, ὡς ἐξ αὐτῶν ἐστὶ φανερὸν τῶν πραγμάτων. τί γὰρ ὧν ὁ Πέτρος ἐποίει, οὐχὶ καὶ πάντες ἔπραττον τοῦτο; μετὰ τὴν τοῦ θείου πνεύματος κάθοδον, οὐκ ἄλλος ἄλλο τι τῆς οἰκουμένης μέρος διαλαβὼν, τοὺς πεπλανημένους ἐδίδασκε, καὶ τοὺς ἐσκοτισμένους ἐφώτιζεν; οὐκ ἐκκλησίας καθίστα; οὐ πρεσβυτέρους ἐχειροτόνει; οὐκ ἐπισκόπους; οὐ διακόνους; πότε δέ τις οὖν τούτων ἐπὶ ταῦτα προστραπεὶς πρὸς τὸν Πέτρον ταῦτ' ἐπετέλει; οὐχ ἕκαστος αὐτῶν τὴν αὐτὴν παρὰ τοῦ δεσπότου Χριστοῦ εἰληφὼς ἐξουσίαν, οἵῳ δή ποτ' ἂν μέρει τῆς οἰκουμένης διδάσκων ἐτύγχανεν, ταῦτα αὐτόθεν ἐποίει, ἃ καὶ ὁ μακάριος Πέτρος ἐν οἷς τόποις εὐηγγελίζετο; εἰ δὲ καὶ τῆς ἡμετέρας εὐσεβείας ἐστὶ τὸ μὴ τῇ διαφορᾷ τῶν ῥημάτων προσέχειν, ἀλλὰ τῇ ταυτότητι πραγμάτων, τί σοι δοκεῖ τὸ, Λήψεσθε δύναμιν ἐξ ὕψους, ἐπελθόντος τοῦ « Πράξ. α. ἁγίου πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθέ μοι μάρτυρες ἔν τε Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς, πληθυντικῶς τοῖς πᾶσιν εἰρημένον; καὶ τὸ, Πορευθέντες εἰς πάντα τὰ ἔθνη, καὶ κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον μου πάσῃ τῇ κτίσει, « Ματθ. κη. βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν; τί οὖν; οὐ διὰ τούτων τῶν ῥημάτων ἅπαντας ποιμένας τε καὶ διδασκάλους ἐχειροτόνησε τῆς οἰκουμένης ἁπάσης; διὸ οὐδεὶς αὐτῶν τῆσδε ἢ τῆσδε τῆς πόλεως ἢ χώρας ἐπίσκοπος κατωνόμασται, ἀλλὰ πανταχοῦ τὴν αὐτὴν ἐξουσίαν ἐτύγχανεν ἔχων· οἱ δὲ μετ' αὐτοὺς ὑπ' αὐτῶν χειροτονηθέντες, ἄλλος ἄλλῃ πόλει καὶ χώρᾳ μερικὸς ἤδη ποιμὴν ἐγνωρίζετο. πῶς οὖν ὁ μακάριος Πέτρος κορυφαῖος καὶ πρωτόθρονος τῶν ἀποστόλων ὀνομάζεται, εἰ ταῦθ' οὕτως ἔχει; μικρὸν ἐπίσχες, καὶ τούτου τὴν λύσιν παρέξομεν, οὐκ ἀπὸ τῶν οἰκείων λογισμῶν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν θείων λογίων τὰς πίστεις κομίζοντες. οὔτε γὰρ ἡμεῖς πώποτε ἐξ ἀνθρωπίνων λογισμῶν περὶ τῶν μυστικῶς ἡμῖν παραδεδομένων εἰπεῖν τι τῶν ζητουμένων ἐπι-

ἐπιχειρήσομεν, οὔτε τὴν ἄλλων τοῦτο τολμώντων ἀμαθῶς καὶ θρασέως, ἀνεξόμεθα, ἢ τὰς ἀκοὰς ὑποθήσομεν ταῖς βεβήλοις αὐτῶν κενοφωνίαις· ὁρῶ δὴ τὸν Πέτρον, ἡνίκα δεήσειε πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν δώδεκα ἄλλον τινὰ καθιστάναι, αὐτὸν ἀναστάντα πρῶτα τοῦ λόγου ἀρξάμενον· ὁμοίως δὴ τοῦ μετὰ τὴν τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπέλευσιν, αὐτὸν εὕροι τις ἂν τῆς διδασκαλίας ἡγούμενον· τοῦτ' ἄρα τὸ ἐκείνου πρωτεῖον, τὸ τοὺς ἄλλους αὐτοῦ τὴν τοῦ πρῶτα λέγειν τιμὴν παραχωρεῖν· εἰ δὲ σὺ ἀρχιερατικὰς διαιρῶν ἀξίας τήνδε μὲν φῂς δεδόσθαι τῷ Πέτρῳ, τήνδε τοῖς λοιποῖς· δεῖξον τοῦτο ἐκ τῶν θείων λογίων, ἀφεὶς τοὺς λογισμούς, καὶ δεξόμεθα· ἐγὼ γὰρ οὐχ εὑρίσκω πόθεν ἄν τις τεκμήραιτο τὸ διάφορον· οὔτε γὰρ ἐξ ὧν πρὸς αὐτοὺς ὁ δεσπότης διελέγετο, τοῦτ' ἔστι στοχάσασθαι, οὔτε ἐξ ὧν αὐτοὶ μετὰ ταῦτα ἐποίουν· σὺ δὲ ἐμοὶ δοκεῖς περὶ τούτων διανοεῖσθαι, ὡσανεὶ μόνου μὲν τοῦ Πέτρου ὑπὸ Χριστοῦ, ὑπὸ δὲ τούτου τῶν λοιπῶν ἀποστόλων χειροτονηθέντων· τούτου ἕνεκα καὶ πάντας ὑπὸ τὴν τοῦ πάπα συνελαύνεις ἐξουσίαν, καὶ μηδένα τὰς ἐκείνου συγχωρεῖς ἀρχὰς διαφυγεῖν, καὶ χειροτονίαν ἅπασαν ἀθετεῖς, ἣν ἐκεῖνος οὐκ ἐψηφίζετο, ὡς ἀναγκαῖον ὂν πᾶσαν ἐξ ἐκείνου ὑπάρχειν, ἢ ἄκυρόν γε παντάπασι νομίζεσθαι· ἀλλὰ περὶ μὲν χειροτονίας ὕστερον ἐροῦμεν· νῦν δὲ συμπεραίνοντες τὰ διὰ πλειόνων ἡμῖν ἀποδεδειγμένα, λέγομεν, ὅτι τὰ μὲν πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἰσότιμοι πάντες ἐτύγχανον· τῆς δὲ ἱερᾶς αὐτῶν δωδεκάδος ὁ μακάριος Πέτρος ἐξῆρχετο· τοῦτο πλέον τῶν ἄλλων ἔχων, τῶν ἄλλων παρόντων, αὐτὸς τῆς διδασκαλίας ἡγεῖσθαι, καὶ πρωτοκαθεδρίας ἴσως ἀξιοῦσθαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ.

Κοινῇ μὲν οὖν ὡς εἴρηται, οἱ τοῦ λόγου μαθηταὶ ποιμένες τε καὶ διδάσκαλοι τῆς οἰκουμένης ἐτύγχανον· μερικοὺς δὲ ποιμένας, οὓς ἐπισκόπους ὠνόμασαν, ἄλλον ἄλλης πόλεως ἢ χώρας προεβάλοντο· ὥσπερ οὖν Διονύσιος μὲν Ἀθηνῶν, Τιμόθεος δὲ Ἐφέσου, Τίτος δὲ Κρήτης, καὶ ἄλλος ἄλλης ποιμὴν ὑπὸ τῶν θείων ἀποστόλων κατέστη· οὕτω καὶ ὁ ἅγιος Κλήμης Ῥώμης ἐπίσκοπος ὑπὸ τοῦ Πέτρου κεχειροτόνηται· καὶ μόνης τῆς κατὰ τὴν Ῥώμην ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας ἡγεῖσθαι καὶ ταύτην οἰκονομεῖν ἐπιτέτραπτο. ὕστερον μέν τοι, ὅτε προνοίᾳ Θεοῦ ἦλθεν ἡμῖν τὰ βασίλεια, θεσπίσμασι τῶν εὐσεβεστάτων βασιλέων καὶ τῶν θείων πατέρων ἡμῶν, πρώτην εἶναι τὴν τῆς Ῥώμης καθέδραν νενομοθέτηται, διὰ τὸ βασιλεύουσαν εἶναι τὴν πόλιν, καὶ δεῖν τὰς κατὰ τὴν οἰκουμένην ἐκκλησίας ὑπὸ μίαν εἶναι ἀρχήν· πρὸ δὲ τούτου οὔτε πρῶτος οὔτ' ἔσχατος ἦν ὁ Ῥώμης ἐπίσκοπος, ὡς οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδείς. εἰ δὲ σὺ τοῦτ' ἔχεις δεῖξαι, ὅτι ὁ ἅγιος Κλήμης οὐ Ῥώμης ἐπίσκοπος μόνον, ἀλλὰ ξυμπάσης τῆς τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας παρὰ τοῦ Πέτρου ποιμὴν προεβλήθη, καὶ ἄρχειν μὴ μόνον τῶν ἐπισκόπων οὓς οἱ ἄλλοι ἀπόστολοι ἐχειροτόνησαν, ἀλλ' ἤδη κἀκείνων οὓς ὁ κορυφαῖος ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι κατέστησε· δεῖξον ταῦτα ἐξ ὧν εἴπομεν ἀρχῶν, καὶ δεξόμεθα· εἰ δὲ σὺ τοιοῦτον μὲν δεῖξαι οὐκ ἔχεις, ἡμῖν δὲ τοὐναντίον ῥᾴδιον δεῖξαι· ἢ πείσθητι, πρὸς Θεοῦ, ἢ παῦσαι ἀδίκως φιλονεικῶν· τίς γὰρ πώποτε ἢ τὸν Πέτρον Ῥώμης ἐπίσκοπον προσεῖπεν, ἢ τὸν Κλήμεντα κορυφαῖον; πολλῶν δὲ προβληθέντων ἐπισκόπων ὑπὸ τοῦ κορυφαίου Πέτρου ἐν διαφόροις ἄλλαις πόλεσι, ποῖος νόμος κελεύει μόνον τῶν ἄλλων τὸν Ῥώμης ἐπίσκοπον διάδοχόν τε αὐτοῦ ὀνομάζεσθαι, καὶ τῶν λοιπῶν ἄρχειν; τίς δὲ λόγος ἔτι κωλύσει μὴ καὶ τὸν Ἀλεξανδρείας διάδοχον εἶναι τοῦ Πέτρου, καὶ πάντων ἔχειν τὰ πρωτεῖα;

ὥσπερ

ὥσπερ γὰρ Κλήμης Ῥώμης, οὕτως ὁ εὐαγγελιστὴς Μάρκος Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπος ὑπὸ τοῦ θείου Πέτρου ἐγένετο. ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. ἀλλ' ἐν Ῥώμῃ ὁ ἀπόστολος τοῦ κατὰ Θεὸν τέλους ἔτυχεν, ἀναγκαῖον ἄρα, τὸν ταύτης ἐπίσκοπον τὸν ἐκείνου τόπον ἐπέχειν. ΒΑΡΛΑΑΜ. ἐκουσῶ ἐπεὶ ὁ δεσπότης ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν Ἱεροσολύμοις τὸν ὑπὲρ ἡμῶν ὑπέστη θάνατον, εἴη ἂν ὁ Ἱεροσολύμων ἐπίσκοπος πάντων προεστώς, ὡς τὸν τόπον ἐπέχων τοῦ πρώτου ἡμῶν ἀρχιερέως· καὶ τοσοῦτον μείζων τοῦ Ῥώμης, ὅσον καὶ ὁ Χριστὸς τοῦ Πέτρου. ἔπειτα πῶς οὐκ ἄτοπον καὶ ἄλογον, ἕκαστον μὲν τῶν λοιπῶν ἀποστόλων κοινὸν ποιμένα καὶ διδάσκαλον ὁμοίως τῷ Πέτρῳ καθεστάναι τῆς οἰκουμένης, μηδένα δὲ καταλιπεῖν διάδοχον, εἰ μὴ μόνον τὸν Πέτρον; εἰ δὲ βούλοιτό τις διαδόχους καταλιπεῖν τῶν ἄλλων ἀποστόλων, ἢ τοὺς ὑπ' αὐτῶν χειροτονηθέντας ἐπισκόπους, ἢ τοὺς οἰκονομοῦντας τὰς ἐκκλησίας, ἐν αἷς ἕκαστος ἔτυχε τελευτήσας, ἢ πρὸς Θεὸν ἀναλύσας, πῶς πάντας ὑπὸ τοῦ πάπα χειροτονεῖσθαι κελεύεις; μὴ γὰρ ἔχεις εἰπεῖν ὅτι οἱ ἀπόστολοι ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πέτρου ἐχειροτονήθησαν; εἰ δὲ τοῦτο οὐκ ἀληθές, πῶς τοὺς ἐκείνων διαδόχους ἀξιοῖς ὑπὸ τοῦ ὃν φὴς τοῦ Πέτρου διάδοχον, χειροτονεῖσθαι; ἀλλ' ὅτι μὲν διάδοχοι καὶ τῶν λοιπῶν ἀποστόλων κατελείφθησαν, καὶ οὐδεὶς ἐν αὐτοῖς ἢ πρῶτος ἢ ἔσχατος ἦν, ἀλλὰ πάντες ἦσαν ὁμοταγεῖς· λέγεται μὲν ἁπλῶς οὐκ ἂν ἴσως πεισθείης, παραγαγοῦσι δὲ ἀξιόπιστον μάρτυρα, οὐκ ἂν ἔχοις ἀντειπεῖν. ἔστι δὲ οὗτος ὁ ἱερὸς καὶ θεῖος Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης ἐν οἷς γράφων πρὸς Δημόφιλον θεραπευτὴν φησίν, Αὐτὸς μὲν οὖν ἐπιθυμίᾳ καὶ θυμῷ, καὶ Διονυσ.
λόγῳ τὰ κατ' ἀξίαν ἀφόριζε. σοὶ δὲ οἱ θεῖοι λειτουργοί, καὶ τούτοις οἱ ἱερεῖς· οἱ ἱεράρχαι δὲ τοῖς ἱερεῦσι, καὶ τοῖς ἱεράρχαις οἱ ἀπόστολοι, καὶ οἱ τῶν ἀποστόλων διάδοχοι· καὶ εἴπου τις καὶ ἐν ἐκείνοις τοῦ προσήκοντος ἀποσφαλείη, παρὰ τῶν ὁμοταγῶν ἁγίων ἐπανορθωθήσεται. Εἶτα οὗτος μὲν συγγεγονὼς τοῖς ἀποστόλοις, καὶ ἀκριβῶς εἰδὼς τὰ τοῦ καιροῦ ἐκείνου τοὺς τῶν ἀποστόλων διαδόχους ὁμοταγεῖς εἶναι φησί, καὶ ὑπ' ἀλλήλων ἐπανορθοῦσθαι· σὺ δὲ πάντων ἄρχειν τὸν πάπαν κελεύεις, καὶ τοὺς μὲν ἄλλους αὐτὸν ἐπανορθοῦν, αὐτὸν δὲ ὑπ' οὐδενός, καὶ παραπίπτοντα ὁπωσοῦν καὶ δογματίζοντα;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ.

Μάλιστα δὲ φανερὸν ὅτι ὕστερον ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων καὶ τῶν εὐσεβεστάτων βασιλέων πρῶτος θρόνος ἐγένετο ὁ Ῥώμης, καὶ διὰ τί ὧν αὐτοὶ τοῦτο ἐνομοθέτησαν· εἰ γὰρ ἦν, πρότερον πρῶτος, καὶ ὁ ἐπίσκοπος Ῥώμης ποιμὴν οἰκουμένης ἦν, καταστὰς ὑπὸ τοῦ θείου Πέτρου· οὐκ ἂν οἱ θειότατοι βασιλεῖς Κωνσταντῖνός τε καὶ Ἰουστινιανός, ὡς αὐτοὶ κύριοι ὄντες τοῦ πράγματος, νομοθετοῦντες ἔλεγον, Θεσπίζομεν ἵνα ὁ ἐπίσκοπος Ῥώ- Κωνσταντ.
μης πρῶτος ᾖ πάντων τῶν ἱερέων· πρῶτον μὲν ὅτι οὐκ ἔδει νόμου, εἶτα ἔδοξαν Ἰουστινια.
ἂν ἀσεβεῖν, τὴν τοῦ Πέτρου ἐξουσίαν καὶ νομοθεσίαν εἰς ἑαυτοὺς ἐφελκόμενοι, καὶ ὅπερ ἐκεῖνος πρὸ τοσούτων χρόνων ἦν νομοθετήσας, τοῦτο αὐτοὶ θεσπίζειν ἀπανθαδιζόμενοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε.

Τελευταία δὲ τοῦ λόγου ἀπόδειξις, πρὸς ἣν οὐδεὶς ἀντειπεῖν ἂν ἔχοι τῶν δεχομένων τοὺς ἱεροὺς κανόνας, ὁ εἰκοστὸς ὄγδοος κανὼν τῆς τετάρτης συνόδου· ὅς φησι, Παν- Συνόδ. δ.
ταχοῦ τοῖς τῶν ἁγίων πατέρων ὅροις ἑπόμενοι, καὶ τὸν ἀρτίως ἀναγνωσθέντα κανόνα τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων γνωρίζοντες· τὰ αὐτὰ καὶ ἡμεῖς ὁρίζομέν τε καὶ ψηφιζόμεθα περὶ τῶν πρεσβείων τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως νέας

Ῥώμης· καὶ γὰρ τῷ θρόνῳ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, διὰ τὸ βασιλεύειν τὴν πόλιν ἐκείνην, οἱ πατέρες εἰκότως ἀποδεδώκασι τὰ πρεσβεῖα. καὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ κινούμενοι οἱ ἑκατὸν πεντήκοντα θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι, τὰ ἴσα πρεσβεῖα ἀπένειμαν τῷ τῆς νέας Ῥώμης ἁγιωτάτῳ θρόνῳ· εὐλόγως κρίνοντες τὴν βασιλείᾳ καὶ συγκλήτῳ τιμηθεῖσαν πόλιν, καὶ τῶν ἴσων ἀπολαύουσαν πρεσβείων τῇ πρεσβυτέρᾳ βασιλίδι Ῥώμῃ· καὶ ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ὡς ἐκείνην μεγαλύνεσθαι πράγμασι, δευτέραν μετ' ἐκείνην ὑπάρχουσαν· σαφῶς ἄρα ἐστὶν ὁ κανὼν διαγορεύει καὶ ὑπό τινος ἐγένετο πρώτη ἡ τῆς Ῥώμης καθέδρα, καὶ τὴν αἰτίαν, ὅτι ὑπὸ τῶν πατέρων, καὶ διὰ τὸ εἶναι τὴν πόλιν βασιλεύουσαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ς'.

Περὶ δὲ τῶν πρεσβείων τοῦ τῆσδε τῆς μεγαλοπόλεως θρόνου, ὁ μὲν τρίτος κανὼν τῆς δευτέρας συνόδου ὁ παρὼν ἐμνήσθη, καὶ φησί,

Συνοδ. β.

Τὸν μέντοι Κωνσταντινουπόλεως ἐπίσκοπον, διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν νέαν Ῥώμην, ἔχειν τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς μετὰ τὸν τῆς Ῥώμης ἐπίσκοπον.

Συνοδ. ς.

ὁ δὲ τριακοστὸς ἕκτος τῆς ἕκτης φησίν, Ἀνανεούμενοι τὰ παρὰ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα ἁγίων πατέρων τῶν ἐν τῇ θεοφυλάκτῳ ταύτῃ καὶ βασιλίδι πόλει συνελθόντων, καὶ τῶν ἑξακοσίων τριάκοντα τῶν ἐν Χαλκηδόνι συνελθόντων νομοθετηθέντα, ὁρίζομεν ὥστε τὸν Κωνσταντινουπόλεως θρόνον, τῶν ἴσων ἀπολαύειν πρεσβείων τοῦ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης θρόνου, καὶ ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς, ὡς ἐκεῖνον, μεγαλύνεσθαι πράγμασι, δεύτερον μετ' ἐκεῖνον ὑπάρχοντα, μεθ' ὃν ὁ τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως ἀριθμείσθω θρόνος· εἶτα ὁ τῆς Ἀντιοχέων· καὶ μετὰ τοῦτον ὁ τῆς Ἱεροσολυμιτῶν πόλεως.

Ιουστινιαν.

τῇ δὲ ἑκατοστῇ τριακοστῇ τρίτῃ νεαρᾷ τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως Ἰουστινιανοῦ οὕτω φησί. Θεσπίζομεν τὸν ἁγιώτατον τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης πάπαν πρῶτον εἶναι πάντων τῶν ἱερέων· τὸν δὲ μακαριώτατον ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης, δευτέραν τάξιν ἐπέχειν μετὰ τὸν ἁγιώτατον θρόνον τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης· τῶν δὲ ἄλλων πάντων προτιμᾶσθαι· τῷ μὲν οὖν ἀξιώματι ἴσον εἶναι ἐνομοθέτησαν, καὶ ὡς ἐκεῖνον ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς μεγαλύνεσθαι πράγμασι· τῇ τάξει δὲ, δεύτερον. οὐχ οὕτω δὲ δεύτερον, ὥστε ὑπ' ἐκείνου χειροτονεῖσθαι· οὔτε γὰρ οὗτος, οὔτε ἄλλος τις τῶν πατριαρχῶν ὑπὸ τοῦ πάπα ἐχειροτονεῖτο· τῆς μὲν γὰρ χειροτονίας τῶν ἐπισκόπων τοὺς ἐν ἑκάστοις μητροπολίτας ἔχειν τὸ κῦρος· τούτους δὲ ὑπὸ τῶν πατριαρχῶν χειροτονεῖσθαι, ὑφ' ὃν ἕκαστος ἀνήκητο θρόνος, οἱ νόμοι ἐθέσπισαν. πατριάρχας δὲ ὑπὸ τοῦ πάπα χειροτονεῖσθαι, οὐδεὶς νόμος ἐκέλευσεν· ἢ σύ γε λαβὼν ἐν χερσὶ τοὺς ἱεροὺς κανόνας τῶν τε θείων ἀποστόλων καὶ τῶν ἁγίων ἑπτὰ οἰκουμενικῶν συνόδων, ἀνάγνωθι τούτους ἐπιμελῶς. καὶ εἴπου εὕρῃς κανόνα διοριζόμενον ὅτι δεῖ τὸν πάπαν τὸ κῦρος ἔχειν τῆς τῶν πατριαρχῶν χειροτονίας, δεῖξον ἡμῖν τοῦτο, καὶ νενίκηκας· εἰ δὲ τοῦτο οὐκ ἄν ποτε ἔχοις εὑρεῖν, ἐκ ποίας ἀνάγκης δεξόμεθα, ἀπ' ἐξ οἰκείας σὺ φῂς διανοίας; ἔπειτα τίς ὁ λόγος τοῦ τῶν Ἱεροσολύμων ἐπισκόπους ὑπὸ τοῦ πάπα χειροτονεῖσθαι; οὔτε γὰρ ὁ ἀδελφόθεος Ἰάκωβος ὑπὸ τοῦ Πέτρου κεχειροτόνηται, οὔτε τὸν τούτου διάδοχον εὔλογον μὴ ἄλλον εἶναι, εἰ μὴ τοῦτον ὁ πάπας χειροτονήσειεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ.

Ἐκεῖνο δὲ πῶς ὑμᾶς λέληθεν, ὅτι ὥσπερ τὸν τῆς νέας Ῥώμης ἐπίσκοπον δεύτερον τῇ τάξει ἀπὸ τοῦ πάπα οἱ κανόνες ὡρίσαντο· οὕτω δὴ καὶ τὸν Ἀλεξανδρείας δεύτερον αὖ μετὰ τοῦτον ἐθέσπισαν, καὶ καθεξῆς τὸν Ἀντιοχείας μετὰ τὸν Ἀλεξανδρείας, καὶ μετὰ τόνδε τὸν τῶν Ἱεροσολύμων· εἰ τοίνυν τὸν τῆς νέας Ῥώμης ἐπίσκοπον ἀναγκαῖον ὑπὸ τοῦ

πάπα χειροτονεῖσθαι διὰ τὸ δευτέραν μετ' ἐκεῖνον τάξιν ἐπέχειν· καὶ καθεξῆς ἂν εἴη δέον ὥσθ' ἕκαστον τῶν πατριαρχῶν, τὸν πρῶτον ἀεὶ τοῦ μετ' αὐτὸν τὴν χειροτονίαν ἔχειν ἐπ' ἐξουσίας. ἀλλὰ τοῦτο οὐδέποτε οὕτως ἐγίνετο, καὶ μὴν οὐδὲ γίνεται. παράστασις δὲ σαφὴς τῶν εἰρημένων ἡ ἄνωθεν κρατήσασα συνήθεια. ἕκαστος γὰρ τῶν πατριαρχῶν ἐψηφίζετο μὲν ὑπὸ τῶν οἰκείων ἐπισκόπων· ἐχειροτονεῖτο δὲ ὑφ' ἑνὸς αὐτῶν. ὅπερ καὶ μέχρι τῆς σήμερον οὕτω γίνεται. οἷον ὁ μὲν ἡμέτερος πατριάρχης, ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Ἡρακλείας· ὁ δὲ Ἱεροσολύμων, ὑπὸ τοῦ Καισαρείας. ὁμοίως καὶ οἱ λοιποί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η.

Δίκαιον δὲ ἡγούμεθα, καὶ ὑμεῖς τοῦτ' ἂν ὁμολογήσαιτε, ὅτι εἴπερ ὁ Χριστὸς ἡμᾶς εἰρηνοποίησε λύσας τὴν ἔχθραν· τοσοῦτον λόγον ἔχειν τὸν πάπαν πρὸς τοὺς πατριάρχας, ὃν εἶχε καὶ ἐν τῷ καιρῷ ὅτε ὑπήρχομεν ἡνωμένοι. εἰ τοίνυν τότε οὐδεὶς οὐδένα ἐχειροτόνει, οὐδὲ συνήθεια ἦν ὥστε τοὺς πατριάρχας ὑπὸ τοῦ πάπα χειροτονεῖσθαι· πῶς ὅπερ οὐδέποτε εἴχετε, νῦν ὡς ἀπαρακίνητον ἀπαιτεῖτε; οὔτε νόμιμον ἄρα, οὔτε εὔλογον, οὔτε συνήθες, τοὺς πατριάρχας ὑπὸ τοῦ πάπα χειροτονεῖσθαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Πῶς οὖν ὁ πάπας πρῶτος τῶν ἄλλων, εἰ οὐκ αὐτὸς χειροτονεῖ αὐτούς; πῶς ὁ μακάριος Πέτρος, οὗ φὴς διάδοχον τὸν πάπαν, πρῶτος τῶν ἄλλων ἀποστόλων, εἴπερ οὐκ αὐτὸς ἐκείνους ἐχειροτόνησεν; ἐγὼ μὲν οὖν κατὰ τοὺς κανόνας προχειριζόμενος, τοῦτο πλέον τῶν ἄλλων εὑρίσκω τὸν πάπαν ἔχοντα τότε, τὸ πρωτοκαθεδρίας ἀξιοῦσθαι, καὶ πρῶτον ἀδελφὸν ὀνομάζεσθαι, καὶ ἐν ταῖς μυστικαῖς εὐχαῖς τῆς θείας λειτουργίας πρῶτον ἐκείνου μιμνήσκεσθαι· εἰ δὲ σὺ πλέον τούτου ἔχεις εἰπεῖν, δεῖξον τοῦτο ἐκ τῶν ἱερῶν κανόνων, καὶ οὐκ ἀντιλέξομεν. ὃ δὲ οὐδεμία τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων περὶ τοῦ θρόνου τῆς Ῥώμης ἐνομοθέτησε, τοῦτο ὁ ἑπτακαιδέκατος κανὼν τῆς τετάρτης συνόδου τὸν τῆς νέας Ῥώμης θρόνον ἔχειν ἐδικαίωσεν· « Ἵνα δηλονότι καθ' ἑκάστην ἐπαρχίαν εἴ τις ἐπίσκοπος ἀδικοῖτο παρὰ τοῦ ἰδίου μητροπολίτου, παρὰ τῷ ἐξάρχῳ τῆς διοικήσεως δικάζηται, ἢ τῷ τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνῳ.

Σύνοδ. 5.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι.

Ἀλλὰ μὴν οὐδ', ὡς ἄν τις ὑπολάβοι, ὁ κατὰ καιρὸν πάπας ἐξῆρχε τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων, οὐδ' αὐτὸς αὐταῖς ἐνομοθέτει· ἀλλ' αὐτὸς μὲν καὶ ἡ περὶ αὐτὸν ἐκκλησία, μέρος ἦν τῆς ὅλης συνόδου· ἡ δὲ σύνοδος ὥσπερ ταῖς ἄλλαις, οὕτω δὴ καὶ τῇ τῆς Ῥώμης ἐκκλησίᾳ ἐνομοθέτει. « Ἐπειδὴ γάρ, φησὶν ἐν τῇ Ῥωμαίων ἐκκλησίᾳ ἐν τάξει κανόνος παραδεδόσθαι διέγνωμεν, τοὺς μέλλοντας διακόνου ἢ πρεσβυτέρου ἀξιοῦσθαι χειροτονίας, καθομολογεῖν ὡς οὐκέτι ταῖς αὐτῶν συνάπτονται γαμεταῖς· ἡμεῖς, τῷ ἀρχαίῳ ἀκολουθοῦντες κανόνι τῆς ἀποστολικῆς ἀκριβείας καὶ τάξεως, τὰ τῶν ἱερῶν ἀνδρῶν κατὰ νόμους συνοικέσια καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν ἐρρῶσθαι βουλόμεθα, μηδαμῶς αὐτῶν τὴν πρὸς γαμετὰς συνάφειαν διαλύοντες, ἢ ἀποστεροῦντες αὐτοὺς τῆς πρὸς ἀλλήλους κατὰ καιρὸν τὸν προσήκοντα ὁμιλίας. ὁ δὲ πεντηκοστὸς πέμπτος φησίν, « Ἐπειδὴ μεμαθήκαμεν τοὺς ἐν τῇ Ῥωμαίων πόλει ἐν ταῖς ἁγίαις τῆς τεσσαρακοστῆς νηστείαις τοῖς ταύτης σάββασι νηστεύειν παρὰ τὴν παραδοθεῖσαν ἐκκλησιαστικὴν ἀκολουθίαν, ἔδοξε τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ, ὥστε κρατεῖν καὶ ἐπὶ τῇ Ῥωμαίων ἐκκλησίᾳ ἀπαρασαλεύτως τὸν κανόνα τὸν διαγορεύοντα, Εἴ τις κληρικὸς εὑρεθείη τῇ ἁγίᾳ κυριακῇ νηστεύων, ἢ τὸ σάββατον, πλὴν τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου, καθαιρείσθω· εἰ

Σύνοδ. 5 περὶ τῶν ἱερέων.

Ἡ αὐτὴ περὶ τοῦ σαββάτου.

ἢ λαϊκὸς, ἀφοριζέσθω. ἐκ τούτων ἄρα τῶν κανόνων δῆλον, ὡς αἱ Σύνοδοι καὶ κατὰ τῆς ἐκκλησίας τῆς Ῥώμης ἐνομοθέτουν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ.

Ὅτι δὲ μόνας τὰς δυτικὰς ἐκκλησίας ὑπὸ τοῦ πάπα οἰκονομεῖσθαι οἱ θεῖοι πατέρες διετάξαντο, τὰς δὲ λοιπὰς ἄλλας ὑπ᾽ ἄλλον ἀνάγεσθαι πατριάρχην, καὶ μὴ ἐξιέναι τινὰ ἐπὶ τὴν ἐνορίαν τὴν μὴ αὐτῷ προσήκουσαν, τί χρὴ καὶ λέγειν, τοσούτων κανόνων ταῦτα διοριζομένων; πλὴν, τοὺς ἄλλους ἀφεὶς, ἀνάγνωθι τὸν ἕκτον καὶ ἕβδομον κανόνα τῆς πρώτης Συνόδου, καὶ τὸν δεύτερον τῆς δευτέρας, καὶ τὸν εἰκοστὸν ὄγδοον τῆς τετάρτης, καὶ γνώσῃ σαφῶς ὃ νῦν εἶπον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ.

Ἀλλ᾽ ἢ μὴν οὐδὲ ἐφεῖται τινὶ τῶν πατριαρχῶν ἢ τῶν μητροπολιτῶν ἢ τῷ πάπᾳ δογματίζειν, ἢ καινόν τι ποιεῖν ἄνευ τῆς γνώμης πάντων τῶν ὑπ᾽ αὐτὸν, πολλῶν μὲν καὶ ἄλλων τοῦτο κελευόντων κανόνων, ἰδίως δὲ τριακοστοῦ τετάρτου τῶν ἀποστόλων· ὅς φησι, Τοὺς ἐπισκόπους ἑκάστου ἔθνους εἰδέναι χρὴ τὸν ἐν αὐτοῖς πρῶτον, καὶ ἡγεῖσθαι αὐτὸν ὡς κεφαλὴν, καὶ μηδέν τι πράττειν περιττὸν ἄνευ τῆς ἐκείνου γνώμης· ἐκεῖνα δὲ μόνα πράττειν ἕκαστον, ὅσα τῇ αὐτοῦ παροικίᾳ ἐπιβάλλει καὶ ταῖς ὑπ᾽ αὐτὴν χώραις. ἀλλὰ μηδ᾽ ἐκεῖνος ἄνευ τῆς πάντων γνώμης ποιείτω τι. οὕτω γὰρ ὁμόνοια ἔσται, καὶ δοξασθήσεται ὁ Θεὸς διὰ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἀποσόλ. κανὼν. λδ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ.

Σὺ δὲ ἃ μὲν περὶ τῶν προνομιῶν τοῦ τῆς παλαιᾶς Ῥώμης θρόνου διέθεντο οἱ πατέρες, ἄνω καὶ κάτω περιβάλλεις, καὶ ἀσέβειαν τῶν ὁπωσδήποτε ἀνθισταμένων καταγινώσκεις· ἃ δὲ οἱ αὐτοὶ περὶ τῆς ἰσοτιμίας τοῦ τῆς νέας Ῥώμης θρόνου, οὐχ ἅπαξ ἀλλὰ καὶ πολλάκις ἐθέσπισαν, ἀντ᾽ οὐδενὸς λογίζῃ. καὶ ὅτι μὲν τὸν πάπαν πρῶτον εἶναι τῶν ἄλλων ἐδικαίωσαν, ἐπιμελῶς ἔγνως· ὅτι δὲ τὸν τῆς νέας Ῥώμης ἐπίσκοπον τῶν ἴσων ἀξιοῦσθαι ἐκείνῳ πρεσβείων, καὶ ὡς ἐκεῖνον ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς μεγαλύνεσθαι πράγμασιν, ἐνομοθέτησαν, ἑκὼν παρατρέχεις· καὶ ποῖα ταῦτα, ὦ πρὸς Θεοῦ, δικαιοσύνης ἐχόμενα; ἐγὼ μὲν οὖν οὐκ ἄν ποτε περὶ ὑμῶν φθέγξασθαί τι βλάσφημον προαχθείην· εἰ δέ τις, ᾧ τινι δήπου ὑμῶν βραχύ δή τι καὶ μέλει, φιλαρχίαν κατηγορήσειε, πλεονέκτας τε καὶ ὑπερηφάνους ἀποκαλῶν, τί δήπου πρὸς τοῦτον ἀπολογήσεσθε; Εἰ τοίνυν ὁ πάπας οὔτε τῆς τῶν πατριαρχῶν χειροτονίας τὸ κῦρος ἔχει, οὔτε ἔξεστιν αὐτῷ ἄνευ τῆς πάντων γνώμης τι καινὸν δογματίζειν, καὶ τὸν ἡμέτερον πατριάρχην τῶν αὐτῶν ἀξιοῦσθαι πρεσβείων, καὶ ὡς ἐκεῖνον ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς μεγαλύνεσθαι πράγμασιν οἱ θεῖοι νόμοι διακελεύονται, πῶς ἡμᾶς ὑπακούειν καὶ πείθεσθαι τῷ πάπᾳ ἀναγκάζετε, οὓς ὑπὸ τῶν ἀνωτάτων ἡμῶν πατριαρχῶν ποιμαίνεσθαι νόμος; εἶτα πῶς αὐτῷ πείθεσθαι οὐ κελεύεις, ἀκίνητα φυλάττοντι τὰ τῶν θείων πατέρων ὅρια, καὶ μηδὲν τῶν θείων δογμάτων παρακελεύοντι ἢ τοὐναντίον; ἀλλὰ μηδέποτε γένοιτ᾽ ἂν ἡμᾶς εἰς τοσοῦτον ἐληλακέναι μανίας, ὥστε ὀρθόδοξον ὄντα καὶ πανταχοῦ τῶν πατέρων στοιχοῦντα, ἀποστερῆσαι αὐτὸν τῆς τιμῆς, ἣν οἱ πατέρες αὐτῷ δεδώκασιν· εἰ δὲ τῶν θείων παραβάτης ἐστὶ νόμων τε καὶ δογμάτων, τί ζημίαν ἡγεῖσθε εἰ μὴ καὶ ἡμεῖς σὺν ὑμῖν ἀπολλύμεθα; εἰ δὲ καὶ αἱρετικὸν ὄντα καὶ παραδογματιστὴν οὐδὲν κωλύειν φατὲ καὶ οὕτω διάδοχον εἶναι τοῦ Πέτρου, καὶ τὰς κλεῖς τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας ἔχειν, οὐκ ἀντιλέγομεν· διάδοχος μὲν ἔσται, ἀλλ᾽ ὡς νόσος ὑγιείας, καὶ ζάλη γαλήνης, καὶ σκότος φωτός· κλεῖς δὲ τῆς οὐρανῶν βασιλείας ἕξει,

οὐ τὰς

οὐ τὰς ἀνοιγούσας, ἀλλὰ τὰς κλειούσας καὶ μηδένα εἰσιέναι παραχωρούσας τῶν αὐτῷ ἑπομένων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. ἀλλ' ἀδύνατον τὸν πάπαν αἱρετικὸν εἶναι. ΒΑΡΛΑΑΜ. τί φῄς ἄνθρωπε; νεκρὸν βλέπω, καὶ λέγεις μοι ὅτι ἀδύνατον ἀποθανεῖν; ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. ἀλλὰ πατριάρχαι μὲν πολλοὶ ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις αἱρετικοὶ ἐγένοντο, πάπας δὲ οὐδὲ εἷς. ΒΑΡΛΑΑΜ. οὐκοῦν λεγέτωσαν καὶ οἱ περὶ Μακεδόνιον ὅτι ἐπειδὴ περὶ αὐτοῦ ἐπίσκοπός τις Κωνσταντινουπόλεως αἱρετικὸς οὐκ ἐγένετο, οὐδ' οὗτος ἄρα. ἢ μᾶλλον, ἵνα οἰκειοτέρῳ χρήσωμαι παραδείγματι, εἴ τις ὑπὲρ τοῦ ἀκολάστου ἐθέλοι ἐκείνου γυναίου τοῦ γενομένου πάπα ἀπολογεῖσθαι λεγέτω, ὅτι ἐπειδὴ τῶν περὶ αὐτῆς οὐδεὶς γυνὴ ἦν, οὐδ' αὕτη ἄρα· καὶ πῶς ταῦτα σώφρονος λογισμοῦ;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ.

Ἐπεὶ δὲ εἰς ἐκκλησίαν Ῥωμαϊκὴν καὶ πίστιν Ῥωμαϊκὴν καὶ αὐτοὺς πιστεύειν ὁμολογεῖτε, καὶ τοὺς ἄλλους οὕτω πιστεύειν ἀναγκάζετε, δεῖ καὶ περὶ τούτων διαλαβεῖν. διαφέρει παρὰ τοῖς ἁγίοις πατράσιν ἡμῶν, ἐκκλησίαν Ῥωμαϊκὴν εἰπεῖν, καὶ Καθολικὴν ἐκκλησίαν. Καθολικὴν μὲν γὰρ ἐκκλησίαν λέγοντες, τὸ σύστημα νοοῦσι τῶν ἁπανταχοῦ τῆς οἰκουμένης ὀρθοδόξων Χριστιανῶν, τῶν ἀκίνητα καὶ ἀσάλευτα τὰ τῆς εὐσεβείας δόγματα διατηρούντων. Ῥωμαϊκὴν δὲ ἐκκλησίαν ὅταν εἴπωσι, πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν ἄλλων κατὰ τὴν οἰκουμένην μερικῶν ἐκκλησιῶν τοῦτο λέγουσι, καθάπερ ὁ εἰκοστὸς τέταρτος κανὼν τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου, οὕτω λέγων· Ἤρεσεν ὥστε περὶ τῆς διχονοίας τῆς Ῥωμαϊκῆς καὶ Ἀλεξανδρινῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν ἁγιώτατον πάπαν Ἰννοκέντιον γραφῆναι, ὅπως ἑκατέρα ἐκκλησία πρὸς ἀλλήλας εἰρήνην φυλάξωσιν, ἣν ὁ κύριος παραγγέλλει. Οὐδεὶς δὲ ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν Καθολικὴν ἐκκλησίαν, Ῥωμαϊκὴν ποτὲ εἶπεν. τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον, καὶ πίστιν Καθολικὴν ὅταν λέγωσι, ταύτην νοοῦσιν, ἣν ἅπαντες οἱ ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ ὁμολογοῦσιν, ὅπου περ ἂν τυγχάνοιεν. πίστιν δὲ Ῥωμαϊκὴν τὴν τῶν Χριστιανῶν πίστιν, οὐδεὶς οὐ μανεὶς εἶπεν. ἐνομοθετήσαμεν δὲ οὐκ εἰς Ῥωμαϊκὴν ἢ πίστιν ἢ ἐκκλησίαν, ἀλλ' εἰς Καθολικὴν ἢ κοινὴν καὶ πίστιν καὶ ἐκκλησίαν ἡμᾶς πιστεύειν· ἣν πίστιν καὶ ὁμολογίαν καὶ ἐφυλάξαμεν, καὶ εἰς τέλος, Θεοῦ φρουροῦντος ἡμᾶς, φυλάξομεν. ἢ ποῖος μάρτυς τυράννῳ ποτὲ παρεστώς, ἢ αἱρετικὸς ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ ἐπιστρέφων, ἐν τῇ τῆς πίστεως ὁμολογίᾳ εἶπέ τι τοιοῦτον, ὅτι Πιστεύω εἰς Ῥωμαϊκὴν ἢ πίστιν ἢ ἐκκλησίαν; τίς δὲ τοιαύτην ὁμολογίαν ἀπῄτησέ ποτέ τινα, τὴν ἡμετέραν ἀναιρουμένην γε εὐσέβειαν; οὔτ' οὖν ἡμᾶς δίκαιον εἰς Ῥωμαϊκὴν ἐκκλησίαν φάναι πιστεύειν, οὔθ' ὑμᾶς εἰς Καθολικήν. ἡμᾶς μὲν γάρ, ἅτε τοῖς τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐμμένοντας νόμοις, καὶ σώας καὶ ὁλοκλήρους τὰς ἐκείνης παραδόσεις φυλάττοντας, ἀναγκαιότατον εἰς αὐτὴν πιστεύειν ὁμολογεῖν, ἧς καὶ τὰ δόγματα διατηροῦντες τυγχάνομεν. ὑμεῖς δὲ οἱ τὰς τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας παραδόσεις ἀθετήσαντες, καὶ ταύτας εἰς οὐδὲν θέμενοι, ξένα τινὰ καὶ ἀλλότρια ἀντεισαγάγετε δόγματα· πῶς ἂν εἴητε δίκαιοι ἣν ἠθετήσατε ἐκκλησίαν, εἰς ταύτην αὖθις πιστεύειν ὁμολογεῖν; ἀναγκαῖον ἄρα πρὸς ἀντιδιαστολὴν ταύτης τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐκκλησίαν προβάλλεσθαι. οὕτω γὰρ ἂν δεικνύοιτε φανερῶς, τῆς καθολικῆς παντάπασιν ἐκκλησίας ἐκπεπτωκέναι. τὰ μὲν γὰρ κοινῇ ἁπάσῃ τῇ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ νομοθετηθέντα ὑπό τε τῶν θείων ἀποστόλων καὶ τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν, αἰσχυνόμενοι, καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι, φυλάττειν ὁμολογεῖτε. ἂν δέ τις ὑμᾶς ἔρηται, πῶς τὸν δεῖνα ἢ τὸν δεῖνα παραβαίνετε νόμον;

" Συνόδ. " Καρθαγέν. "

ἐπὶ τὴν ἐξουσίαν εὐθὺς, ὡς ἐπ' ἀκρόπολίν τινα, καταφεύγετε· ὅμοιόν τι τοῖς τυράννοις ποιοῦντες, οἳ λόγῳ πείθειν ἀποροῦντες τοὺς μάρτυρας, δρᾶν εἰς αὐτοὺς διὰ τῆς ἐξουσίας οὐκ ὤκνουν τὰ χείριστα. ταῦτα μὲν ἅλις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιϛ.

Δεῖ δὲ με ἀνακεφαλαιωσάμενον τὰ διὰ πλειόνων δεδειγμένα, τέλος ἐπιθεῖναι τῷ
α. λόγῳ. Πρῶτον μὲν οὖν ἀπέδειξα, ὅτι ἕκαστος τῶν ἁγίων ἀποστόλων καθολικὸς ποιμήν
β. τε καὶ διδάσκαλος τῆς οἰκουμένης ἁπάσης ἀμέσως ὑπὸ τοῦ δεσπότου Χριστοῦ προεβλήθη. Δεύ-
τερον, ὅτι ὁ μακάριος Κλήμης οὐ τῆς οἰκουμένης ἐπίσκοπος, ἀλλ' ἰδίως τῆς Ῥώμης,
ὥσπερ ἄλλος ὑπὸ τοῦ κορυφαίου κεχειροτόνηται, καὶ οὔτε πρῶτος οὔτε ἔσχατος ὁ Ῥώμης
τὸν θρόνον, ὑπό τε τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν καὶ τῶν εὐσεβεστάτων βασιλέων νομοθεσίας
γ. πρῶτος ἐγένετο. Τρίτον, ὅτι καὶ τὸν τῆς νέας Ῥώμης θρόνον καὶ ὡς ἐκεῖνον ἐν τοῖς ἐκ-
δ. κλησιαστικοῖς μεγαλύνεσθαι ἐθέσπισται πράγμασι. Τέταρτον, ὅτι οὔτε νόμος τις κελεύει, οὔτε
συνήθεια κεκράτηκε τοὺς πατριάρχας ὑπὸ τοῦ πάπα χειροτονεῖσθαι, καὶ μὴν οὐδὲ ἐγένετο.
ε. Πέμπτον, ὅτι οὐκ ἐξῆρχεν ὁ πάπας τῶν συνόδων, ἀλλ' αἱ σύνοδοι καὶ τὰ περὶ αὐτὸν ἐκ-
ϛ. κλησίᾳ ἐνομοθέτουν. Ἕκτον, ὅτι διεκρίθη ὑπὸ τῶν θείων πατέρων ἡμῶν τίνας τῶν κατὰ
τὴν οἰκουμένην ἐκκλησιῶν ὑποκεῖσθαι δεῖ τῷ πάπᾳ, καὶ τινὰς ἑκάστῳ τῶν λοιπῶν πατρι-
ζ. αρχῶν. Ἕβδομον, ὅτι οὐκ ἔξεστι τινὶ τῶν πατριαρχῶν ἢ τῷ πάπᾳ περιττόν τι δογματίζειν
η. ἄνευ τῆς πάντων γνώμης. Ὄγδοον, ὅτι ἐμμένοντι μὲν τῷ πάπᾳ τοῖς τῶν πατέρων δόγμασι
χρὴ ἀπονέμειν αὐτῷ τοσαύτην τιμὴν, ὅσην οἱ κανόνες διορίζονται. δίκαιον γὰρ μὴ ἐμμέ-
θ. νοντα, φεύγειν αὐτὸν ὡς λύκον καὶ λυμεῶνα τῆς ἐκκλησίας. Ἔνατον, ὅτι εἰς τὴν καθολι-
κὴν ἐκκλησίαν καὶ πίστιν πιστεύειν δεῖ τοὺς Χριστιανοὺς, καὶ οὐκ εἰς μερικήν· οὕτω γὰρ ἐξ ἀρ-
ι. χῆς νενομοθέτητο. Δέκατον ἐπὶ πᾶσιν, ὅτι μέρος ἀποκεκομμένον τῆς ὁλότητος τῆς κα-
θολικῆς ἐκκλησίας ἐστὶ καὶ νενεκρωμένον οἱ τὰς τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ τῶν θείων πατέ-
ρων ἡμῶν ἀθετήσαντες παραδόσεις, καὶ εἰς μερικὴν ἐκκλησίαν καὶ πίστιν πιστεύειν ὁμολο-
γοῦντες. οἷς δὲ οὐδὲν οὐδέπω τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας παραδόσεως νενόμισται προτιμότερον,
οὗτοι δήπου τὸ ὑγιαῖνον ὑπάρχουσι μέρος, οἷς καὶ μόνοις εἰκὸς εἰς ἐκκλησίαν καθολικὴν φάναι
πιστεύειν. Ταῦτα μὲν οὖν ἐγὼ δίκαιον ἐκεῖνα πρὸς τὴν σὴν ἀγάπην πέμψαι, παν-
ταχοῦ τῆς ἀληθείας φροντίσας, καὶ μηδὲν κατὰ πάθος εἰρηκώς. σὺ δὲ ταῦτα δεξά-
μενος καὶ ἀναγνοὺς, εἴ τι ἂν ἔχοις ἀντειπεῖν ἢ πᾶσιν ἢ τισὶν ἢ ἑνί
γε αὐτῶν· ἐχέτω τὴν πίστιν ὁ σὸς λόγος ἐξ ὧν εἴ-
πομεν ἀρχῶν, καὶ μακροθύμως ἀκου-
σόμεθά σου.

ΤΕΛΟΣ.